

QUELCOM MÉS SOBRE EL CONVENT DELS CAPUTXINS

Anton Pedrós i Puig

Dins de la meva distracció diària d'anar refent la Cervera urbana, comercial i familiar de segles anteriors, la curiositat em transporta sovint a la recerca de noves històries per completar algunes dades que al meu relat sembla que li fan falta.

Així, l'any passat vam aprofitar l'edició del Llibret de Sant Magí número 31, per ajuntar uns comentaris sobre els antics portals de les nostres muralles; en aquesta ocasió, ho farem fora d'aquestes i eixamplant algun coneixement referent al desaparegut convent dels Caputxins situat al nord del nucli antic i fora dels murs que segles enrere havien encerclat la nostra ciutat.

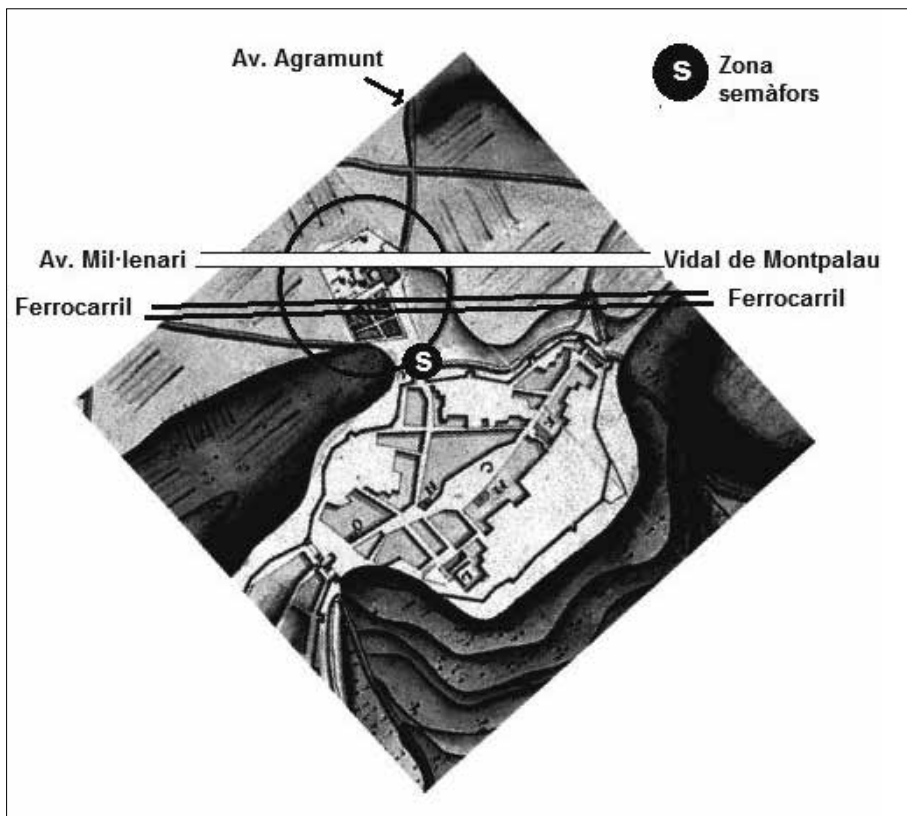
La primera idea era la de cercar per què el Portal d'Agramunt també es deia o havia tingut el nom de *Portal del Miracle* i, en la recerca, fem cap al nostre convent dels caputxins. Ho veurem seguidament.

Sabem que aquests frares es varen establir a Cervera on hi van estar més de dos segles; a la nostra generació –de la segona part del segle passat– ens semblava normal sentir parlar del Raval de Caputxins que testificava l'accés a aquell,

el seu convent. Aquest nom fou comú fins al període que va acabar el 1939, quan es va entrar sense opció a l'època franquista i quan, igual que a la majoria de vies principals de capitals i poblacions, se'ls imposava l'*Avenida del Generalísimo*, que derivaria en l'avinguda de Catalunya actual, un cop superada la transició política a partir de la desaparició del dictador.

D'antic, i fora aquests murs, poca vida urbana hi havia i el trànsit diari que hi havia era de persones, animals i carruatges que trencaven sense parar, anant i tornant, la quietud que la terra de secà ofereix a ocells i altres animals, que en són els amos del territori i que de tant en tant, el bruit d'una forta ventada o la força d'una tempesta trencava la seva quietud .

Als afores, també hi podem trobar l'existència d'unes petites capelles –oratoris–, ermites amb patró i festa pròpia, algun monestir, convent i hospital i alguns documentats a més dels desapareguts. Entre ells, alguns encara els podem veure més o menys en peu i podem fer-nos a la idea de com i quan varen nàixer... Sant Pere el Gros, Santa Magdalena, Sant Francesc de Paula, Sant Francesc de Pàdua,

el convent de les Verges –un altre dia en parlarem– i el nostre referent d’avui, el convent dels frares caputxins. També l’ermita del Miracle apareix, com hem dit, entre les construccions desaparegudes.

L’Orde dels Frares Menors Caputxins, en llatí *Ordo Fratrum Minorum Capucincinorum*, és un orde religiós mendicant nascut com a branca de l’orde dels franciscans, integrat avui a la família franciscana. És l’única divisió dels observants que va poder romandre independent fins al dia d’avui. Aquesta reforma franciscana

fou iniciada per fra *Matteo da Bascio* i altres framenors desitjosos de tenir una vida més contemplativa i observant de la regla original, van retirar-se a viure com a eremites l’any 1525 (alguns escrits la situen per l’any 1520). Els seus membres posposen al seu nom les sigles O.F.M.

El 1528, Matteo va obtenir, amb la mediació de Caterina Cybo, duquessa de Camerino, l’aprovació de Climent VII (amb la butlla *Religionis zeus*) de viure com a eremites, predicar al poble i demanar-hi almoïna. El permís incloïa

tothom que volgués unir-se al moviment de restauració de l'observança original de Francesc d'Assís. Aviat, el grup fou anomenat dels Frares Menors de la Vida Eremítica. Amb el temps el seu nombre va créixer a tot Itàlia.

Com les altres branques, els caputxins es dedicaven en general a la cura pastoral de parròquies. L'oposició dels Franciscans Observants va fer que se'n separessin i els caputxins s'erigissin en congregació de Frares Menors Eremites dintre de l'orde dels Franciscans Conventuals, amb un vicari propi.

El 1542, el vicari general *Bernardino Ochino* es va fer protestant, la qual cosa va estar a punt de fer que l'orde fos suprimit. Gregori XIII, el 1574, va permetre que l'orde pogués obrir cases fora d'Itàlia, començant per França. Al segle XVI, ja eren uns catorze mil frares en uns mil convents, nombre que va créixer ininterrompudament durant el segle XVIII, quan arribaren als trenta-quatre mil en mil set-cents convents.

El Convent de Santa Eulàlia de Barcelona fou el primer a Catalunya, més tard es traslladen intramurs de la ciutat a Santa Madrona i actualment mantenen una comunitat activa als Caputxins de Sarrià. Posteriorment, fundaren el convent dels Caputxins de Manresa, Granollers, Igualada, Arenys de Mar, Palma de Mallorca i altres.

L'any 1606 el capítol provincial de l'orde va mostrar la seva predisposició a establir-se a Cervera i l'any següent els fou oferta l'ermita del Miracle (*) situada al nord de la Ciutat, molt mancada d'aigua. El mateix any es va formalitzar la dona-

ció i es va procedir a aixecar el convent, construcció que es va allargar en el temps i no es va poder inaugurar fins al 1614.

El 1774 es va aixecar la capella per al Terç Orde. La comunitat va subsistir fins al 1835, quan el lloc fou clausurat, doncs entre mitjan segle XVIII i el final del segle XIX, l'orde va tenir, com d'altres, una greu crisi: entre 1787 i 1847 no hi va haver capítols generals.

La Revolució Francesa i els moviments de secularització a diferents estats va fer que l'orde fos suprimit o prohibit en bona part d'Europa. Es compensà, però, amb una tasca de missió als països americans i a les Filipines, on l'orde es va mantenir i cresqué.

Malgrat tot el succeït, i amb l'actual carrer Victòria per urbanitzar, com que el convent s'havia aixecat al carrer paral·lel a les muralles, prengué el nom de Raval de Caputxins, nom que els nostres recents avantpassats van conèixer i viure; també en aquells temps, la font pública que encara perdura a la zona dels actuals semàfors, era coneguda pel nom de la *Font de Caputxins*, que, dit sigui de pas, ha anat canviant alguns cops el seu emplaçament i que en el seu origen tenia com a companya una pica de pedra que servia per abeurar els animals al retorn de les feines dels pagesos al camp.

El convent o les seves restes van estar abandonats fins que a la segona part del segle XIX —explica Faust de Dalmases en els seus relats *De la Cervera vuitcentista - Records de noi*, editat en primera edició l'any 1934— en aquesta zona que ell anomena Camps Elisis, s'hi va instal·lar per part d'Agustí Porta un bonic jardí, sense

cap casa en peu i sobre el que havia estat aquell convent dels Caputxins, tenint al davant l'hort d'en Jumbí.

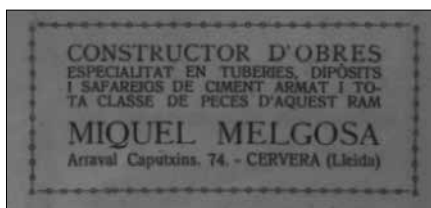
A jutjar pels dibuixos de l'època, la superfície del convent era considerable i aniria pel costat esquerre de l'actual carrer Victòria, fins bona part del mateix costat del primer tram de l'avinguda d'Agramunt que actualment comença just passada la via del ferrocarril i arribaria fins a la zona de l'avinguda del Mil·lenari de Catalunya.

Cal esmentar que el nom de camí d'Agramunt també el tingué com a propi el carrer del Combat actual, que s'allargaria en aquella direcció pel carrer Victòria fins a la segona part del segle XIX.

Agustí Porta era bon confiter i reboster i allí servia delicats berenars. Tenia al fons una paret circular amb un petit escenari, un veritable teatre d'estiu i sala de ball. Ja existia a Cervera el "Teatre" que més endavant es diria Teatre Principal i pels fets, deduïm que aquests jardins i pista a l'aire lliure serviren per als cerverins com a pista d'estiu o matinals dels hiverns solejats.

Però aquesta situació no devia durar massa anys, ja que les dates quasi es trepitgen; l'espai i veïnatge restaren totalment afectats pel traçat del ferrocarril de Barcelona a Lleida, línia inaugurada en la seva segona fase de Manresa a Lleida l'any 1862 que completava aquest itinerari amb un total de 171,3 km.

En les converses del carrer era normal referir-se o veure escrit el nom del popular mal pronunciat "Arraval" per referir-se a aquella zona com també es pot veure encara en tota la publicitat comercial d'aquells temps. Podem veure dos exem-

ples d'anuncis comercials dels primers anys del segle XX.

()L'ermita del Miracle de Cervera data del segle XIV i com s'ha dit, anterior a l'arribada dels caputxins als primers anys del segle XVII i estava situada prop de la creu de terme del "coll d'en Fica", més endavant coneguda per Creu de les Orenetes.*

Bibliografia:

BARRAQUER Y ROVIRALTA, Cayetano. *Las casas de religiosos en Cataluña durante el primer tercio del siglo XIX*. Barcelona: Imp. Fco. J. Altés, 1906.

BASILÍ DE RUBÍ. *Un segle de vida caputxina a Catalunya. 1564-1664*.

DE DALMASES I DE MASSOT, Faust. *De la Cervera Vuitcentista - Records de noi*. Edició 1934.

DURAN I SANPERE, Agustí. *Llibre de Cervera*.

GENÉ CAPDEVILA, Ramon – Sobre esglésies cerverines.

LLOBET I PORTELLA, Josep M. Reculls de Miscel·lànies de cerverines.

Segarra – des de 1944

Segarra Actualitat – des de 1997

VERDES I PIJUAN, Pere. *L'Obra dels Murs*. Institució Milà i Fontanals.